

О. О Л Е С Ъ

БАБУСЯ В ГОСТЯХ У ВЕАМЕЯ

О. ОЛЕСЬ

Бабуся в гостях у Ведмедя

(п'єска для дїтей)

ПРАГА 1941

Тираж 3000 примірників

Всі права застерігаються

Друкарня Ян Андреска вд., Прага XII, Бєлєградськє числє 10

Бабуся в гостях у Ведмедя.

(Піска для дітей).

Простора хата у Ведмедя, яка нагадує грот з тисячами коринням замість сталактитів. З лівого боку через отвір вривається світло. За ним спадає струмок і зникає в долині. В глибині дві купи бурого листя. На одній купі праворуч біля дверей лежить Ведмідь.

О С О Б И:

ВЕДМІДЬ.
БАБУСЯ.
МИСЛИВЕЦЬ.
ТРОЄ ВЕДМЕДЯТ.
ПЕСИК.

ГОЛОС.

(з надвору).
Та де ж тут двері? Вже від раюку
Шукаю в лісі я землянку, —
Але і досі не знайду...
Невже й додому так піду?!
А ти, мій Песіку, лінох!
Де сором твій?! ти ж мавш нюх!
Понюхай — де Ведмідь живе...
Чи ждати, доки зареве?
Чого ж вчепивсь, чого пристав?
Ведмедик де живе?

ПЕСИК.

Гав-гав!

ВЕДМІДЬ.

(почувши гавкання пса, швидко вискакує з листя).
Приснилось?! Ні! Це гавкнув пес . .
Мисливець, мабуть, близько десь!
До праці зубя, павурі!
Я почастану їх в норі!

ГОЛОС.

Так ніби тут? Почув твій ніс?
А ну, попереду ти дівай!
Чого ж ти хвостика сховав?
Злякався, боїшся?

ПЕСИК.

Гав-гав-гав!

ВЕДМІДЬ.

(схопившись за голову).
Знайомий голос!. Наче чув,
А саме де й коли — забув.

ГОЛОС.

Він тут! це — він: його й сліди . . .
Так ти попереду іди.

ВЕДМІДЬ.

Та це ж Бабуся! В гості йде . . .
І цуценятко молоде!
Вона без його ні на крок!
Я завжди бачив їх удвох .
Цей песик гавкає лише,
Та каченяток стереже!
Він не укусить, він не злий,
Ще й не говорить, бо малий.
Щоб не пішли?! Біжу стрівати,
Самі не втраплять і до хати.
(За хвилину входить Бабуся, Ведмідь і Песик з підгорнутим хвостиком).

БАБУСЯ.

Так ось де ви знайшли куток!
Серед яли, берез, квіток!
У вас тут, справді, Божий рай!
Милуйсь, живи і не вмірай!

ВЕДМІДЬ.

Скажу, признаюсь вам, мені
Не але живеться в гущину.

Ці гори, скелі і яри
Ховають стежку до нори,
І мало-мало хто сюди
З людей відважиться прийти . . .
Від рая діти на дворі
(Щось не сидиться їм в норі! . .)
Безпечно бавляться весь день:
То вчать танців, то пісень,
По горах лазять, по ярах,
Шукають гніад по стовбурах,
Нерав обірвуться з дерев, —
І знімуть лемент, плач і рев,
А за хвилину знов надвір:
Котиться клубками з гір!
Через дітей нерав, бува,
Болить і серці й голова.

БАБУСЯ.

А де ж вони?

ВЕДМІДЬ.

Хіба ваш пес,
Йдучи, не винохав їх десь?

БАБУСЯ.

Він мав нюх, адається, злий,
Та, правду кажучи, й малий.

ВЕДМІДЬ.

Що ж, Песику, ти ловиш гав?
Не чув ти ведмедят?

ПЕСИК.

(квиваючи головою).
Гав-гав!

ВЕДМІДЬ.

Поклич сюди їх! . . Хочеш? Ні?
Щож, доведеться вже мені!
(Вибігає і чути, як кличе з надвору).
А-гов, малі! Пора до хати!
Та швидче! Годі вже гуляти!

БАБУСЯ.

(до Песика).
Ти ж, Песику, поведься чемно,
Щоб нам усім було привно.
А ведмедят не бійсь: вони

Смішні й товсті, як кавуни.
Щоб ти не гавкав, не гарчав . . .
Не будеш гавкати?

ПЕСИК.

Гав-гав!
(Входить Ведмідь. За ним ведмедята, які не то боялись, не то соромлячись, вклоняються Бабусі і Песіку. Песік ховається за Бабусю і також вклоняється).

ВЕДМІДЬ.

Оце й вони! В яру були,
З багна колоду там тягли.

БАБУСЯ.

Які гарненькі! всі в одно.
Я, наче знала їх давно.
Ще і дуже чемні вони в вас!
Таких я бачу перший раз!
(до Песіка)
А ти не бійся, не соромсь,
Чого ж стоїш ти? Повнайомсь,
Подай їм лапку, уклонись,
Так, як учила я колись.
(Песік соромливо підходить до ведмедят і подає лапку).

ВЕДМІДЬ.

Хай діти граються, а ми
Здаля потішимся дітьми.

ВЕДМЕДЯ 1-ше.

Ми підем бавитись надвір:
Спускатися в долину в гір.

ВЕДМІДЬ.

Ідіть, та грайтесь поблау,
Бо, може, в вас когось повву.
(Ведмедята і Песік весело вибігають в хаті).

ВЕДМІДЬ.

Стомились, мабуть, ви, як слід.

БАБУСЯ.

Чи ви зварили вже обід?

ВЕДМІДЬ.

Я не варю: мені дарма —
Чи в обід, а чи нема.

БАБУСЯ.

А я обідаю що-дня,
Ваяла з собою і горня.
Не тільки стане нам обом,
А наїмося всі гуртом.

(Вбігають, майже вкочуються Ведмедята й Песик).

ВЕДМЕДЯ 2-ге.

Мисливець в лісі Біла нас!

ВЕДМІДЬ.

(схвлюювавшись).

Куди пішов? він бачив вас?

ВЕДМЕДЯ 3-тє.

Стояв за деревом, хитавсь
І все в рушниці націлявсь.

ВЕДМІДЬ.

Це лихо йде! За цілий вік
Тут не ступив ще чоловік.
Як ввійде, — всі на його вмиють,
Щоб зраву з ніг його звалить!
Рушницю вибити! а там
Уже робитиму я сам!

ВЕДМЕДЯ 1-ше.

Його я в ногу укушу!

ВЕДМЕДЯ 2-ге.

Я вдарю в ухо й оглушу!

ВЕДМЕДЯ 3-тє.

А я як дряпну пазуром!

ВЕДМІДЬ.

Ми лад йому дамо гуртом.

БАБУСЯ.

Мисливець близько... Чути тріск.
Руки лише маленький стиск,
І хтось із вас, вже неживий,
Лежить холодний і німий.
А стисне вдруге, і впаде
Життя, як ранок, молоде.
Я маю думку, і вона
Лише спасе нас всіх одна.

ВЕДМІДЬ.

Кажіть, Бабусю. Час не жде.
Сюди мисливець вже іде.

БАБУСЯ.

Ховайтесь в листя і мовчіть!
Не ворішіться! не дихніть!
Що я кааатиму, — дарма:
Вас не було тут і нема.
Ховайтесь швидче!

(Ведмідь ховається сам, ведмедята разом, окремо).

(До Песика):

Ти лишись!
На мене пильно все дивись.
Коли моргну, тоді не гайсь:
Рушницю в лапки — і сковайся!

ГРУБИЙ ГОЛОС.

(в надвору).

А ну, вилазь! Стривай мене!
Як хочеш: — куля не мине!
Не йдеш? Ну, що ж! То я піду.
Заснув? — Так в ліжка підведу!

(Входить Мисливець з рушницею і, побачивши Бабусю, адивовано спляється).

МИСЛИВЕЦЬ.

Це не Ведмідь . . . а я зову

БАБУСЯ.

Це я Бабуся . . . тут живу.

МИСЛИВЕЦЬ.

Та ж тут Ведмідь! Його й слід.
Невже я втрапив не туди?!

БАБУСЯ.

Ведмідь не тут! Ведмідь живе,
Де річка вербами пливе.

МИСЛИВЕЦЬ.

Ага! Дарма! Спочину мить:
Нехай Ведмідь, як слід, поспить,
Бо вже не матиме часу:
На шинку піде й ковбасу.

(Ставить рушницю біля дверей і сідає).

МИСЛИВЕЦЬ.

А як ви в лісі живете?
Ну, що, наприклад, ви їсте?

БАБУСЯ.

А так, як прийдеться. Зімою,
Як сніг укрив все габою
І вхід в землянку замете, —
Тут в лісі жити — не пусте!
Не вглядиш ти й душі живої;
Сидиш та ждеш весня ясної.
Іси картоплю . . . бурячки.
(З купи листя).
Ачхи! Ачхи! ачхи, ачхи!..

МИСЛИВЕЦЬ.

(схопившись).
А хто це чхає?! Подивлось . . .

БАБУСЯ.

Та не дивіться: це дідусь,
Блудив по лісі, вастудався
І пережати впросився.
Пустяла я . . . Нехай спочине,
Бо піде хворий і загине,
Віддячать він коліс за те . . .

МИСЛИВЕЦЬ.

(сідає. Бабуся моргає Песикові. Песик з рушницею непомітно вникає).
А як ви в літі живете?

БАБУСЯ.

О, в літі нічого журитись:
Лише раненько встати, вмитись,
Узяти кошника — і в лісі!..
Грибів, як маку того, скрізь!
Зірвеш на яблуні кисличку,
Або малину чи суничку
І наїснись часом так,
Що й до обіду втратиш смак.

МИСЛИВЕЦЬ.

А, як буває, неврожай, —
Лягай на спину і вмірай?!

БАБУСЯ.

Ім слимачки . . . варю траву . . .
Оттак у лісі я й живу

МИСЛИВЕЦЬ.

Чому б в селі не жити вам?

БАБУСЯ.

Мені, скажу вам, нудно там.
До лісу змалку звикла, я...
Тут вранці чуєш солов'я,
І цілий божий день пташок.
Тут побливу шумить струмок.
Біжить, розкавує про те,
Де в лісі папороть цвіте,
Куди біжить він і чому.
Так вдома нудиться йому.
Тут бачиш сарну ава куців,
Пасуться тут гурти зайців,
Тут бачиш, як ведмідь іде...

МИСЛИВЕЦЬ.

Ведмідь, ти кажеш? де він, де?
(кидається до рушниці).

БАБУСЯ.

Та я кажу, що в лісі йде...

МИСЛИВЕЦЬ.

А де моя рушниця, де?

БАБУСЯ.

Не знаю. Песик П взяв,
Пішов на лови та й пропав.

МИСЛИВЕЦЬ.

Я без рушниці, як без рук:
Без неї я боюся й мух!
(з другої куп).
Ачхи! ачхи, ачхи! Аччи!

МИСЛИВЕЦЬ.

А хто це чхиує?

БАБУСЯ.

Це їжачки.
Учора в лісу принесла.
Їх в лісі лають без числа.
Такі гарненькі їжачки!..

МИСЛИВЕЦЬ.

Коли б не кляті колючки.

ВЕДМІДЬ.

(з листя).
Ачхи, ачхи, ачхи! Аччи!

МИСЛИВЕЦЬ.

Знов чхає хтось!..

БАБУСЯ.

Це знову дід.
Е, застудився він, як слід.

МИСЛИВЕЦЬ.

На вохкій він лежать землі.
Накрій, — хай спять собі в теплі.

БАБУСЯ.

Ще накривати?! Та дідок
Радий, що й цей знайшов куток.

МИСЛИВЕЦЬ.

Так я піду!.. Рушниця де?

БАБУСЯ.

Сама дявлюсь. Нема ніде!

МИСЛИВЕЦЬ.

Я без рушниці не піду,
Бо стріну ще якусь біду!

БАБУСЯ.

Так хвильку Песика пожди.

МИСЛИВЕЦЬ.

Не можу ждати...

БАБУСЯ.

То так іди...

МИСЛИВЕЦЬ.

(сердито).
Давай рушницю! Щоб за мить!

БАБУСЯ.

Та ось „Дідок“ уже біжить.

МИСЛИВЕЦЬ.

(остовпів).
Та це ж не дід! та це ж Ведмідь!

ВЕДМІДЬ.

А ну, на поміч, діти, йдіть!
(Вибігають ведмедята й оточують Мисливця).

МИСЛИВЕЦЬ.

Куди ж, Бабусю, я попав?!

ВЕДМІДЬ.

Скажи, — чого ти тут шукав?
Признайся: може я й прощу...

МИСЛИВЕЦЬ.

Та я . сховався від дощу.

ВЕДМІДЬ.

Це в тебе правда?.. Суху скривь :
Дощу давно не бачив ліс.
Кажи! Не скажеш, — пропадеш,
Відсіль нікуди не втечеш!

МИСЛИВЕЦЬ.

(стаючи на коліна).

Простіть! Пішов на лови я...
Повірте: вперше за життя!
Кавали: тут Ведмідь живе,
Що-ранку чути, як реве.
Ну, я з рушницею й пішов,
Хоч і холола в жилах кров.

ВЕДМІДЬ.

За що ж ти вб'ить хотів мене?

МИСЛИВЕЦЬ.

За що?.. Мій ровум не збагне!

ВЕДМІДЬ.

І завтра підеш?

МИСЛИВЕЦЬ.

Ні, о, ні!
І не присниться вже мені.
Я і рушницю вам лишу

БАБУСЯ.

Простіть його! вже й я прошу.

ВЕДМІДЬ.

Гаразд, — прошу!.. Ну, руку дай,
Іди собі, або сідай.
Ми поговоримо, як слід...
Я бачив ліс, ти бачив світ.
Сідай на листячко м'яке...
... Життя у мене не легке!
Дошкулить голод, — треба йти,
Здобути щось і принести.
Лежить воно не знати де, —
А вже мисливець, куля жде.
Чого ж стоїш? Не бійсь, сідай...
Ось мед! Як хочеш, скибку вкрай!

БАБУСЯ.

Хіба ж не добрий мій „Дідусь?“

МИСЛИВЕЦЬ.

Я ведмедят отих боюсь!

ВЕДМІДЬ.

Дарма! Не займуть, як скажу.
Сідай!

МИСЛИВЕЦЬ.

Я краще побіжу!.

ВЕДМІДЬ.

Як хочеш бігти, то біжи,
Та де живу я не кажи!

МИСЛИВЕЦЬ.

(сміючись).

Скажу лише, що чув „ачхи“:
То чхав „Дідок“, то „Імачки“.
Ну, та й пригодонька!..

(чухає потилицю, вклоняється і виходить).

ВЕДМІДЬ.

Прощай!

(услід).

Та стежки в ліс не забувай!

(до Бабусі).

Це ти дітей спасла й мене!

БАБУСЯ.

(сміючись).

Мисливець, мабуть, не засне:

Всю ніч він чутиме „ачхи“,

То чхне „Дідок“, то „Імачки“.

(Вбігає Песик з рушницею і весело скаче навколо Бабусі).

ПЕСИК.

Гав-гав, гав-гав, гав-гав, гав-гав!

БАБУСЯ.

(показуючи на Песика).

Це він усіх нас врятував!

ВЕДМІДЬ.

Ти правду кажеш: він нас спас.

ВЕДМЕДЯ 1-ше.

Хай Песик цей живе у нас!

ГОЛОСИ ВЕДМЕДЯТ.

Бабусю! Хай живе у нас . . .

Бабусенько! благаем вас . . .

(Кидаються до Песика, обнімають його і пліскають навколо Бабусі).

ВЕДМІДЬ.

(до Бабусі).

Самі розважте ви: чому

Тут не лишаться б йому?

БАБУСЯ.

Лишишся, Песикку?

ПЕСИК.

(мотаючи головою).

Гав-гав!

ВЕДМІДЬ.

(до Песика).

А може б в нас лишився ти?

БАБУСЯ.

Е, ні! Він мусить стергти

Моїх курей, гусей, качок . . .

Він в мене пильний пастушок.

Без його вскочять вовк у двір,

Загляне лис, проліве тхір.

Що я робитиму сама.

У мене сили вже нема:

Не дожену, не одніму,

Не кине він мене саму.

(до Песика).

А може б ти розміркував?

ПЕСИК.

(скачучи і обнімаючи Бабусю).

Гав-гав, гав-гав, гав-гав, гав-гав!

(Ведмедята з розпачу закривають лапами очі й починають плакати-ревти).

З А В І С А.

17—20/І. 41.

